

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

گزارشی از بی بی سی آی
جمعه ۰۳ می ۲۰۲۴
یک سند محرمانه از تعرض جنسی به نیکا شاکرمی و جزئیات قتل
او به دست نیروهای امنیتی ایران پرده برداشت

نویسندگان: برترام هیل، آیدا میلر و مایکل سیمکین

شغل، گروه تحقیقاتی بی بی سی آی

۳۰ اپریل ۲۰۲۴

اسنادی که سرویس جهانی بی بی سی به دست آورده و تائید شده، حاکی از آن است که نیکا شاکرمی، دختر نوجوان شرکت کننده در اعتراضات ۱۴۰۱، پس از دستگیری مورد تعرض جنسی و ضرب و جرح قرار گرفته و بر اثر ضربات سه مامور امنیتی کشته شده است.

این اسناد حاوی گزارش افراد درگیر در ماجرای بازداشت و قتل نیکا شاکرمی، از جمله اظهارات خود این افراد بوده است.

مجموع اسناد این امکان را به بی بی سی داده است تا آنچه را که بر نیکا شاکرمی، ۱۶ ساله، از زمان بازداشت تا ناپدید شدن او گذشت بازسازی کند.

جسد نیکا ۹ روز پس از ناپدید شدن او در جریان تظاهرات، پیدا شد. منابع حکومتی ادعا کردند که نیکا خودکشی کرده است.

سرویس جهانی بی بی سی مجموعه اسناد مربوط به این ماجرا را برای اظهار نظر به دولت ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارسال کرد، اما پاسخی دریافت نکرده است. گزارشی که بی بی سی به آن دست یافته دارای مهر «بسیار محرمانه» و حاوی خلاصه جلسه رسیدگی به پرونده (دوسیه) نیکا توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. این اسناد شامل اسامی قاتلان نیکا و فرماندهان ارشدی است که سعی کردند واقعیت این ماجرا را مخفی کنند.

این اسناد همچنین حاوی جزئیات تکان دهنده ای از وقایعی است که در پشت یک وانت (مینی بس باربردار) بدون آرم و نشان گذشت که نیروهای امنیتی نیکا را در آن مورد آزار قرار دادند. مهمترین موارد ذکر شده در اسناد:

پس از بازداشت و انتقال او به قسمت پشت وانت یخچال دار، یکی از مردان در حالیکه روی نیکا نشسته بود به آزار و اذیت جنسی او پرداخت.

با وجود اینکه به دست های نیکا دستبند زده و به این صورت او را مهار کرده بودند، دختر نوجوان همچنان با لگد و دادن فحش به مقابله و دفاع از خود ادامه داد.

در جریان استماع پرونده (دوسیه)، این افراد اعتراف کردند که او را با باتوم (دنده) به شدت کتک زدند. (لت و کوب نمودند)

در پی قتل نیکا شاکرمی، منابع حکومتی اظهارات و مدارک جعلی متعددی را منتشر کردند و علاوه بر این، شایعات گوناگونی نیز در مورد این ماجرا رواج یافت.

سرویس جهانی بی بی سی برای کسب جزئیات لازم و تأیید صحت اسناد چندین ماه را به بررسی دقیق اسناد و مقابله و تطبیق جزئیات آنها با منابع متعدد اختصاص داد.

ناپدید شدن و مرگ نیکا شاکرمی بازتاب گسترده ای در ایران داشت و تصویر او به یکی از نمادهای شناخته شده مبارزه زنان در ایران برای کسب آزادی تبدیل شده است.

با گسترش اعتراضات خیابانی در سرتاسر ایران در پائیز (خزان) ۱۴۰۱، نام نیکا به یکی از شعارهای جمعیت خشمگین از برخورد حکومت ایران با زنان تبدیل شد.

جرقه جنبش زن، زندگی، آزادی با کشته شدن مهسا امینی، دختر ۲۲ ساله ای آغاز شده بود که، براساس گزارش کمیته حقیقت یاب سازمان ملل متحد، در اثر جراحات وارد شده در زمان بازداشت (توقیف) بوسیله گشت ارشاد جان داد. دلیل بازداشت او، رعایت نکردن حجاب بود.

در مورد نیکا، خانواده او بیش از یک هفته پس از ناپدید شدن او در جریان تظاهرات اعتراضی بود که جسد او را در سرد خانه پیدا کردند.

اما مقامات حکومتی ارتباط مرگ نیکا با تظاهرات را تکذیب کردند و پس از انجام «تحقیقات» خود گفتند که مرگ او در اثر خودکشی بوده است.

از نیکا درست قبل از ناپدید شدن او در غروب ۲۰ سپتامبر در نزدیکی پارک لاله در مرکز تهران فیلمبرداری شد. این فیلم او را نشان می دهد که روی یک سطل زباله ایستاده و روسری خود را به نشان اعتراض آتش می زند.

افراد اطراف او در اشاره به علی خامنه ئی، رهبر ایران، شعار «مرگ بر دیکتاتور» سر داده بودند.

چیزی که او در آن زمان نمی دانست و گزارش های طبقه بندی شده نشان می دهد این است که او تحت نظر بوده است.

در این سند که خطاب به فرمانده کل سپاه تنظیم شده، قید شده که گزارش بر اساس گفت و گو های مفصل با اعضای تیم های امنیتی ناظر بر اعتراضات تهیه شده است.

گزارش با شهادت اعضای چند واحد امنیتی مخفی شروع می شود.

در گزارش آمده که یکی از این تیم ها - تیم ۱۲ - به یک نوجوان به دلیل رفتار «جسورانه» و تماس های مکررش با تلفن مشکوک شده و تصور می کنند او نقش «هدایت» معترضان را بر عهده داشته باشد.

این تیم یکی از عوامل خود را به عنوان معترض به میان جمعیت فرستاد تا نیکا را زیر نظر بگیرد و از نقشش مطمئن شود. بر اساس این گزارش، مامور مخفی برای دستگیری نیکا با اعضای تیم تماس گرفت. اما نیکا فرار می کند.

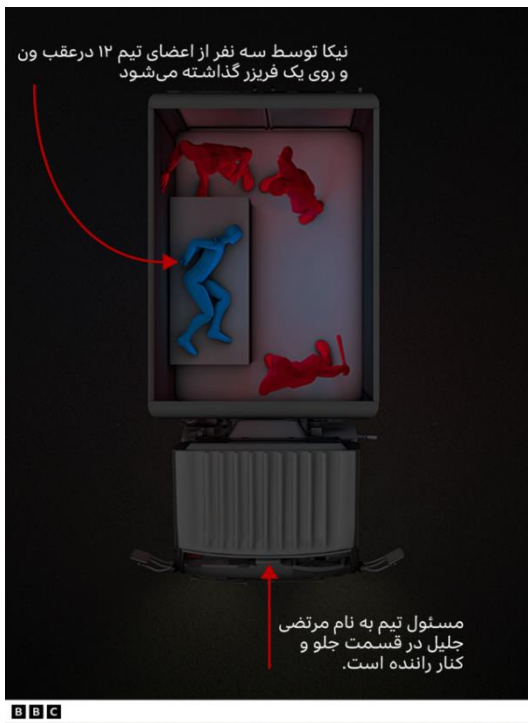
خاله نیکا قبلاً به بی بی سی فارسی گفته بود که آن شب نیکا با یکی از دوستانش تماس گرفته و گفته بود که توسط نیروهای امنیتی تعقیب می شده است.

مسیر حرکت نیکا شاکرمی که در گزارش آمده است

- ۱ پارک لاله، محلی که نیکا برای اعتراضات رفته بود.
- ۲ او ابتدا به یک مقر موقتی پلیس برده می شود که طرفیش کامل بود.
- ۳ او سپس به یک مرکز بازداشت می رود ولی در آنجا پذیرش نمی شود.
- ۴ به تیم ۱۲ گفته می شود که او را به زندان اوین ببرند ولی این اتفاق نمی افتد.
- ۵ بعد از شنیده شدن صدایی از عقب، ون توقف می کند.
- ۶ تیم ۱۲ جسد نیکا را که اکنون بی جان شده به خیابان می اندازد.

این گزارش می گوید که تقریباً یک ساعت طول می کشد تا دوباره نیکا دیده می شود. این بار او را بازداشت کردند و در خود روی (وسیله نقلیه) تیم - یک وانت (مینی بس) یخچال دار بدون آرم (نشان) - سوار کردند.

سرپرست تیم آنها مرتضی جلیل جلوتر با راننده بود.

در این گزارش آمده است که گروه سپس سعی کردند جایی برای بردن او پیدا کنند.

آنها به یک مقر موقت پلیس در آن نزدیکی را امتحان کردند، اما به دلیل شلوغ بودن (مزدحم) آن محل به جای دیگری رفتند.

آنها ۳۵ دقیقه رانندگی کردند و او را به یک بازداشتگاه (توقیف خانه) بردند. رئیس بازداشتگاه

ابتدا با پذیرش نیکا موافقت کرد. اما بعد نظرش عوض شد.

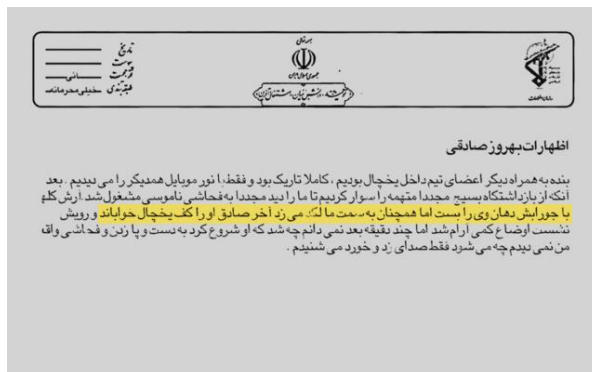
او به بازپرس گزارش گفت: «متهم [نیکا] مدام فحش می داد و شعار می داد. در آن زمان ۱۴ زن بازداشتی دیگر در بازداشت بودند و تصور من این بود که او ممکن است بقیه را تحریک کند.»

«نگران بودم باعث شورش شود.»

نیکا با سه عضو تیم ۱۲ - آرش کلهر، صادق منجری و بهروز صادقی در قسمت عقب بود.

در این گزارش آمده است که مرتضی جلیل بار دیگر برای مشاوره با ستاد فرماندهی سپاه تماس گرفت و به او گفته شد بازداشتی را به زندان اوین ببرند.

در مسیر، او گفت که صداهایی را از پشت سرش و از عقب وانت می شنید.

بر اساس شهادت محافظان نیکا که در گزارش درج شده، ما می دانیم عامل این صداها چه بوده است.

توضیح تصویر، بی‌بی‌سی برای حفظ امنیت افرادی که اسناد را به دستش رسانده اند آنها را بازسازی کرده است یکی از آنها، بهروز صادقی، گفت: «نیکا پس از این که بازداشتگاه او را نپذیرفت و او را به داخل و انت برگرداندند، شروع به فحاشی و داد و فریاد کرد.»

او به بازپرس گفت: «آرش کلهر با جورابش دهان وی را بست. اما همچنان به سمت ما لگد می زد. آخر صادق [منجری] او را کف یخچال خواباند و رویش نشست. اوضاع کمی آرام شد.»

«اما چند دقیقه بعد نمی دانم چه شد که او شروع کرد به دست و پا زدن و فحاشی. واقعا من نمی دیدم چه می شود فقط صدای زد و خورد می شنیدم.»

اما آرش کلهر جزئیات هولناک بیشتری ارائه کرده است. او می گوید برای مدت کوتاهی موبایلش را روشن کرد و صادق منجری را دید که «همانگونه که روی متهمه نشسته است، دستش در شلوار (پتلون) اوست.»

آرش کلهر گفت «بعد از آن کنترل اوضاع از دست همه ما خارج شد.»

او نمی داند... چه کسی [این کار را انجام می داد]، اما می توانست صدای ضربه های باتوم (دنده) به متهم [نیکا] را بشنود... «من هم مشغول زدن لگد و مشت بودم، اما واقعا نمی دانم به بچه های خودمان می خورد یا متهمه.»

اما صادق منجری اظهارات آرش کلهر را رد کرد. گفت او با «انگیزه حسادت حرفه ای» این حرف ها را زده است.

او دست بردن داخل شلوار نیکا را تکذیب کرد - اما گفت انکار نمی کند که وقتی روی او نشسته بود و باسن نیکا را لمس کرد، باعث «تحریکش» شد.

او گفت این باعث شد نیکا - علیرغم اینکه دستانش پشت سرش بسته شده بود - او را چنگ بزند و و تکان بخورد و این باعث شد او بیفتد. با دستان بسته در عقب بدن، چگونه می شود چنگ زد؟

اظهارات بهروز صادقی

بنده به همراه دیگر اعضای تیم داخل یخچال بودیم، کاملاً تازیک بود و فقط، انور موبایل همذیکر را می دیدیم. بعد آنکه از بازداشتگاه بسج مجندا متهمه را سوار کردیم تا ما را بد مجددا به فحاشی ناموسی مشغول شد. آرش کلهر با جورابش دهان وی را بست اما همچنان به سمت ما لگد می زد. آخر صادق او را کف یخچال خواباند و رویش نشست اوضاع کمی آرام شد. اما چند دقیقه بعد نمی دانم چه شد که او شروع کرد به دست و پا زدن و فحاشی واق من نمی دیدم چه می شود فقط صدای زد و خورد می شنیدم.

اظهارات آرش کلهر

وی اشعار داشته است وقتی متهمه مجدداً شروع به داد و بیداد و تفلار کرد لحظه ای موبایلش را روشن کرده و دیده صادق منجری همانگونه که روی، متهمه نشسته است دستش در شلوار اوست.

آرش کلهر حاضر به سوگند خوردن نیز برای مشاهداتش است. کلهر همچنین می گوید پس از آن کنترل، از دست همه ما خارج شد و نمی دانم چه کسی اما صدای خورین باتوم به متهمه و اتاق یخچال را می شنیده خود وی نیز می گوید من هم مشغول زدن لگد و مشت بودم اما واقعا نمی دانم به بچه های خودمان می خورد یا متهمه.

BBC

«او به صورتم لگد زد، منم مجبور شدم از خودم دفاع کنم.»

از داخل وانت مرتضی جلیل به راننده گفت که کنار بزند.
او در عقب را باز کرد و پیکر بی جان نیکا را دید.
او گفت که خون را از روی سر و صورت نیکا که «وضعیت خوبی نداشتند» پاک کرد.
این اظهارات با گفته های مادر نیکا هماهنگ است. قابل ذکر است که مادر نیکا بعد از دیدن جسد دخترش در سردخانه، از وجود اثر ضربات بر سر و صورت او خبر داده بود. همچنین گواهی فوت نیکا که در مهر ۱۴۰۱ به دست بی بی سی فارسی رسید حکایت داشت او در اثر «جراحت های متعدد ناشی از ضربات با جسم سخت» فوت کرده است.
مرتضی جلیل، مسئول تیم اذغان کرد که تلاش نکرده تا به جزئیات وقایع پی ببرد.
«فقط به این فکر می کردم که چطور او را منتقل کنم و از هیچ کس سئوالی نکردم. فقط پرسیدم: نفس می کشد؟ فکر کنم بهروز صادقی بود که جواب داد: نه مرده است.»
جلیل که یک جسد روی دستش مانده بود برای بار سوم با ستاد سپاه تماس گرفت.
این بار او با یک افسر ارشدتر صحبت کرد با اسم مستعار نعیم ۱۶.
نعیم ۱۶ در بازجویی ها (تحقیقات) گفت: «ما قبلا هم در پایگاه کشته داشتیم و من نمی خواستم تعداد اینها به ۲۰ نفر برسد. آوردن او (نیکا) به پایگاه مشکلی را حل نمی کرد.»
او به جلیل گفت که جسد را «در خیابان بیندازد». جلیل گفت که جسد نیکا را خیابان خلوتی در بزرگراه یادگار امام گذاشته است.
گزارش نتیجه گیری کرده که تعرض جنسی در پشت وانت باعث شروع درگیری شده و ضربات زده شده از سوی تیم ۱۲ مرگ نیکا را به همراه داشته است.
در گزارش آمده است: «از سه باتون (دنده) و سه شوکر (دنده برقی) استفاده شده بود. مشخص نیست کدام ضربه باعث مرگ شده است.»
این گزارش با شرح وقایع اعلام شده از سوی دولت در مورد نیکا در تضاد است. یک ماه بعد از خاکسپاری نیکا، تلویزیون دولتی ایران نتیجه تحقیقات رسمی را اعلام کرد که بر اساس آن نیکا از ساختمانی به پایین پریده و کشته شده است.
در این گزارش تصاویری از یک دوربین مدار بسته پخش شد که در آن فردی ادعا می کرد نیکا وارد یک ساختمان مسکونی شده است. ولی مادر نیکا در یک گفت و گوی تلفنی به بی بی سی فارسی گفت او «به هیچ وجه نمی تواند تأیید کند که این فرد نیکاست».

نسرین شاکرمی بعد در یک مستند پخش شده از بی بی سی درباره ادعای مقامات حکومتی درباره کشته شدن معترضان گفت که «همه ما می دانیم که آنها دروغ می گویند.»

در تحقیقات «بی بی سی آی» تنها به محتوای گزارش توجه نشده، بلکه به این موضوع پرداخته شد که گزارش تا چه حد می تواند قابل اعتماد باشد.

در مواردی اسنادی که تحت عنوان سندهای رسمی مربوط به ایران در اینترنت منتشر شده اند، جعلی از آب درآمدند.

البته تشخیص بیشتر این اسناد ساختگی آسان است، با توجه به اینکه شکل ظاهری شان به اسناد رسمی شباهتی ندارد، مثلاً سربرگ یا فاصله های غیرمعمول یا اشتباهات عمده دستورزبانی و املائی در آنها دیده می شود.

به طور مثال بعضی از این اسناد با توجه به تاریخشان ممکن است حاوی آرم سازمانی یا نام اداره اشتباهی باشند.

یکی دیگر از نشانه های مدارک جعلی ادبیات به کار گرفته شده در آنهاست که گاهی با شیوه خاص نگارش رسمی در ایران مطابقت ندارد.

سندی که در تحقیقات بی بی سی بررسی شده، چند مورد از این ناهماهنگی ها را داشت. مثلاً پلیس ناجا که در گزارش آمده در آن زمان به عنوان فرجا شناخته می شد.

به همین دلیل برای اطمینان از اصالت سند آن را به یک مأمور سابق اطلاعاتی ایران دادیم که صدها گزارش مشابه را قبلاً دیده بود.

او با استفاده از یک کد رسمی که روزانه توسط مسئولان اطلاعاتی در ایران صادر می شود، با آرشیو سپاه پاسداران تماس گرفت تا در مورد وجود چنین گزارشی مطمئن شود.

در پاسخ تأیید شد که چنین گزارشی وجود دارد و بخشی از یک پرونده (دوسیه) ۳۲۲ صفحه ای در مورد اعتراضات ضد حکومتی سال ۱۴۰۱ است.

او به «بی بی سی آی» اطمینان داد که این سند واقعی است هر چند که بی بی سی نمی تواند ۱۰۰ درصد در این باره مطمئن باشد.

دسترسی ویژه (خاص) او به سپاه پاسداران کمک کرد تا یک معمای دیگر هم حل شود و آن هویت نعیم ۱۶ بود. مردی که به تیم گفته بود تا پیکر نیکا را به خیابان بیندازند.

او برای این کار یک تماس دیگر با این نیروی نظامی گرفت و به او گفته شد که نعیم ۱۶ نام مستعار ارتباطی برای سروان محمد زمانی است که در سپاه خدمت می کند.

این نام در میان حاضران در جلسه ای پنج ساعته در باره مرگ نیکا به چشم می خورد، جلسه ای که در گزارش خلاصه آن آمده است.

بی بی سی این ادعاها را با سپاه پاسداران و دولت ایران در میان گذاشت ولی پاسخی دریافت نکرد. تا جایی که بی بی سی اطلاع دارد کسانی که مسئول مرگ نیکا بودند مجازات نشده اند.

SOCIAL MEDIA منبع تصویر،

توضیح تصویر، آیدا شاکرمی (راست) خواهر بزرگ نیکا به تازگی بازداشت و بعد از چند روز آزاد شد سرنخی برای اینکه چرا ممکن است آنها مجازات نشده باشند را می توان در خود سند یافت. در کنار نام همه اعضای تیم ۱۲ - که در جلسه حضور داشتند - عنوان «حزب الله» قید شده است.

به نظر می آید اشاره به این گروه برای توصیف کسانی بکار رفته که توسط سپاه مورد استفاده قرار گرفته اند، ولی گاه خارج از حوزه قضایی این نهاد فعالیت می کنند.

در گزارش آمده است: «از آنجایی که افراد فوق متعلق به نیروهای حزب الله بوده اند، پیگیری این پرونده فراتر از اخذ تعهد و ضمانت امنیتی لازم امکان پذیر نبوده است.»

از طرف دیگر نعیم ۱۶ که عضو سپاه است بصورت کتبی توبیخ شده است.

بر اساس گزارش کمیته حقیقت یاب سازمان ملل، در جریان جنبش «زن، زندگی، آزادی»، ۵۵۱ معترض توسط نیروهای امنیتی ایران کشته شدند که بیشتر آنها در اثر شلیک گلوله به قتل رسیدند.

اعتراضات بعد از چند ماه و در پی سرکوب خونین نیروهای امنیتی فروکش کرد. در پی اعتراضات فعالیت گشت ارشاد تا مدتی بسیار محدود بود، اما در چند هفته گذشته سرکوب جدیدی برای مقابله با عدم رعایت پوشش اجباری مورد نظر حکومت ایران آغاز شده است.

خواهر بزرگ نیکا، آیدا در میان افرادی بود که به تازگی و در جریان موج تازه مقابله با زنان در ایران چند روز بازداشت شد.